קיצור שלחן ערוך — הלכות תשעה באב

עַרְבִית, נִכְנָסִין לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְחוֹלְצִין הַמְנָעָלִים (כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּסוֹף סִימָן הַקּוֹדֵם). וְנוֹהֲגִין לְהָסִיר אֶת הַפָּרֹכֶת מֵאֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ, מִשּׁוּם דִּכְתִיב, בְּצַע אִמְרָתוֹ. וְאֵין מַדְלִיקִין רַק נֵר אֶחָד לִפְנֵי שְׁלִיחַ הַצִּבּוּר וּמִתְפַּלְּלִין עַרְבִית בְּנַחַת וְדֶרֶךְ בֶּכִי כַּאֲבֵלִים. וְאֵין אוֹמְרִים נַחֵם עַד לְמָחָרָת בְּמִנְחָה. וְאַחַר תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה אוֹמְרִים קַדִּישׁ שָׁלֵם עִם תִּתְקַבֵּל, וְיוֹשְׁבִים לָאָרֶץ, וּמַדְלִיקִין קְצָת נֵרוֹת רַק בְּכְדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לוֹמַר אֵיכָה וְקִינוֹת. וְאוֹמְרִים אֵיכָה וְקִינוֹת גַּם כֵּן בְּנַחַת וְדֶרֶךְ בֶּכִי, וּמַפְסִיק בְּאֵיכָה מְעַט בֵּין כָּל פָּסוּק וּפָסוּק, וּמְעַט יוֹתֵר בֵּין כָּל אֵיכָה וְאֵיכָה. וּבְכָל אֵיכָה, מַגְבִּיהַּ שְׁלִיחַ הַצִּבּוּר קוֹלוֹ קְצָת יוֹתֵר. וּפָסוּק הָאַחֲרוֹן שֶׁבְּכָל אֵיכָה, אוֹמְרִים בְּקוֹל רָם. וּכְשֶׁמַּגִּיעַ לַפָּסוּק הַשִּׁיבֵנוּ וְגוֹ' אוֹמְרִים אוֹתוֹ הַקָּהָל בְּקוֹל רָם, וְאַחַר כָּךְ מְסַיֵּם שְׁלִיחַ הַצִּבּוּר, וְחוֹזֵר הַקָּהָל וְאוֹמֵר הֲשִׁיבֵנוּ וְגוֹ' בְּקוֹל רָם, וְכֵן שְׁלִיחַ הַצִּבּוּר. וְאַחַר כָּךְ אוֹמְרִים וְאַתָּה קָדוֹשׁ וְקַדִּישׁ שָׁלֵם בְּלֹא תִּתְקַבֵּל, לְפִי שֶׁאָמַר בְּאֵיכָה, שָׁתַם תִּפְלָּתִי. וְכֵן לְמָחָר בְּשַׁחֲרִית מְדַלְּגִין תִּתְקַבֵּל עַד לְמִנְחָה (תקנז תקנט). גַּם מִי שֶׁהוּא בִּיחִידוּת, שֶׁאֵין לוֹ מִנְיָן, אוֹמֵר אֵיכָה וְקִינוֹת (חַיֵּי אָדָם).

יֵשׁ לָאָדָם לְהִצְטַעֵר בְּעִנְיַן מִשְׁכָּבוֹ, שֶׁאִם רָגִיל לִשְׁכַּב עַל ב' כָּרִים, יִשְׁכַּב עַתָּה עַל אֶחָד. וְיֵשׁ נוֹהֲגִין לִשְׁכַּב בְּלֵיל תִּשְׁעָה בְּאָב עַל הָאָרֶץ, וְשָׁם אֶבֶן תַּחַת רֹאשׁוֹ, זֵכֶר לְמַה שֶּׁנֶּאֱמַר, וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וְגוֹ' שָׂרָאָה אֶת הַחֻרְבָּן וְאָמַר, מַה נּוֹרָא וְגוֹ' וַהֲכֹל לְפִי מַה שֶּׁהוּא אָדָם (תקנה).

בְּשַׁחֲרִית אֵין מַנִּיחִין תְּפִלִּין, מִשּׁוּם דִּתְפִלִּין נִקְרָאִים פְּאֵר. וְגַם אֵין לוֹבְשִׁין טַלִּית גָּדוֹל, מִשּׁוּם דִּכְתִיב, בְּצַע אִמְרָתוֹ, וּמְתַרְגְּמִינַן, בִּזַּע פּוּרְפִּירָא דִּיהֵוֹ. אֶלָּא לוֹבְשִׁין טַלִּית קָטָן בְּלֹא בְּרָכָה, וּמַשְׁכִּימִין קְצָת לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וְאֵין מַדְלִיקִין נֵר תְּפִלָּה כְּלָל, וּמִתְפַּלְּלִין גַּם כֵּן בְּנַחַת וְדֶרֶךְ בֶּכִי, וְאוֹמְרִים מִזְמוֹר לְתוֹדָה. וּשְׁלִיחַ הַצִּבּוּר, בַּחֲזָרַת הַתְּפִלָּה אוֹמֵר עֲנֵנוּ בֵּין גּוֹאֵל לִרְופֵּא, כְּמוֹ בְּכָל תַּעֲנִית צִבּוּר, וְאֵינוֹ אוֹמֵר בְּרִכַּת כֹּהֲנִים. וּלְאַחַר הַתְּפִלָּה אוֹמֵר חֲצִי קַדִּישׁ. אֵין אוֹמְרִים לֹא תַּחֲנוּן וְלֹא אֵל אֶרֶךְ אַפַּיִם מִשּׁוּם דְּאִקְּרִי מוֹעֵד. וּמוֹצִיאִין סֵפֶר תּוֹרָה וְקוֹרִין כִּי תוֹלִיד בָּנִים וְגוֹ' תְּלָתָא גַּבְרֵי. וְנָכוֹן שֶׁהָעוֹלֶה יֹאמַר בְּלַחַשׁ קֹדֶם הַבְּרָכָה, בָּרוּךְ דַּיַּן הָאֱמֶת. אַחַר קְרִיאַת הַתּוֹרָה אוֹמְרִים חֲצִי קַדִּישׁ, וּמַפְטִירִין אָסוֹף אֲסִיפֵם בְּנִגּוּן אֵיכָה, וּמַחְזִירִין אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה, וְיוֹשְׁבִים עַל הָאָרֶץ וְאוֹמְרִים קִינוֹת, וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ בָּהֶן עַד סָמוּךְ לַצָּהֳרַיִם. אַחַר כָּךְ אוֹמְרִים אַשְׁרֵי, וְאֵין אוֹמְרִים לַמְנַצֵּחַ, אֶלָּא וּבָא לְצִיּוֹן וְגוֹ', וּמְדַלְּגִין אֶת הַפָּסוּק וַאֲנִי זֹאת וְגוֹ' לְפִי שֶׁהָיָה נִרְאֶה כְּמִקַּיֵּם בְּרִית עַל הַקִּינוֹת. וְעוֹד, דְּלֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי וְגוֹ' לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וְגוֹ' כֵּיוָן שֶׁהַכֹּל בְּטֵלִים וַאֲסוּרִים בְּדִבְרֵי תוֹרָה. אֲבָל בְּבֵית הָאָבֵל, בְּכָל הַשָּׁנָה חוּץ מִתִּשְׁעָה בְּאָב, אוֹמְרִים אוֹתוֹ, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהָאָבֵל בָּטֵל מִדִּבְרֵי תוֹרָה, הַמְנַחֲמִים אֵינָן בְּטֵלִין. וְאוֹמְרִים וְאַתָּה קָדוֹשׁ וְגוֹ' וְאוֹמְרִים קַדִּישׁ שָׁלֵם בְּדִלּוּג תִּתְקַבֵּל, עָלֵינוּ קַדִּישׁ יָתוֹם, וְאֵין אוֹמְרִים לֹא שִׁיר הַיִּחוּד וְלֹא שִׁיר שֶׁל יוֹם וְלֹא פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת. וְנָכוֹן שֶׁכָּל אֶחָד יִקְרָא אַחַר כָּךְ מְגִלַּת אֵיכָה (תקנד תקנה תקנט).

אִם יֵשׁ אָבֵל בָּעִיר, הוֹלֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת בַּלַּיְלָה וְגַם בַּיּוֹם עַד שֶׁיִּגְמְרוּ הַקִּינוֹת, וּמָתָר לוֹ לַעֲלוֹת לַתּוֹרָה וְלִקְרוֹת הַהַפְטָרָה, שֶׁהֲרֵי כֻּלָּם אֲבֵלִים הֵם.

דִּבְרֵי תּוֹרָה מְשַׂמְּחִין אֶת הַלֵּב, שֶׁנֶּאֱמַר פִּקּוּדֵי ה' יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב. וְלָכֵן אָסוּר בְּתִשְׁעָה בְּאָב לִלְמֹד תּוֹרָה, כִּי אִם בְּדָבָרִים שֶׁמַּעֲצִיבִים אֶת לִבּוֹ, כְּגוֹן בְּסֵפֶר יִרְמְיָה בַּדְּבָרִים הָרָעִים שֶׁבּוֹ, וּפְסוּקֵי נֶחָמָה שֶׁבּוֹ יַדְלֵג. וְכֵן פָּרָשִׁיּוֹת עַל אָמוֹת הָעוֹלָם שֶׁכְּתוּבוֹת שָׁם יַדְלֵג. וְכֵן מָתָר לִלְמֹד בְּסֵפֶר אִיּוֹב, וּמִדְרַשׁ אֵיכָה, וּגְמָרָא פֶּרֶק אֵלּוּ מְגַלְּחִין וְכוּ', דְּמַיְירֵי בְּדִינֵי אָבֵל וּמְנֻוָּדֶה, וּבַהֲגָדָה דְּפֶרֶק הַנִּזְקִין, וִירוּשַׁלְמִי סוֹף מַסֶּכֶת תַּעֲנִית, דְּמַיְירֵי מֵחֻרְבָּן. וְאַף בְּאֵלּוּ שֶׁהוּא מָתָר לִלְמֹד, אָסוּר לְעַיֵּן בָּהֶם אֵיזֶה קְשָׁיָא וְתֵרוּץ אוֹ דְרוּשׁ, כִּי מְשַׂמְּחִים אֶת הַלֵּב. וְכָל מַה שֶּׁמֻּתָּר הָאָדָם לִלְמֹד בְּעַצְמוֹ, מֻתָּר לִלְמֹד גַּם עִם תִּינוֹקוֹת. מֻתָּר לִקְרוֹת כָּל סֵדֶר הַיּוֹם, אֲפִלּוּ אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן. וְסֵדֶר מַעֲמָדוֹת אֵין לוֹמַר, אֲפִלּוּ מִי שֶׁרָגִיל לְאָמְרוֹ בְּכָל יוֹם (תקנד).

אֲפִלּוּ עֲבָרוֹת וּמִנִיקוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁמְּצְטַעֲרוֹת הַרְבֵּה, צְרִיכוֹת לְהַשְׁלִים הַתַּעֲנִית, אִם לֹא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לָחוּשׁ חַס וְשָׁלוֹם לְסַכָּנָה. אֲבָל חוֹלָה, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה, יֵשׁ לָהֶקֵל שֶׁלֹּא יַשְׁלִים הַתַּעֲנִית, רַק יִתְעַנֶּה אֵיזֶה שָׁעוֹת, וּמִכָּל שֶׁכֵּן אִם חָלוּשׁ בְּטִבְעוֹ. וְיוֹלֶדֶת לְאַחַר שִׁבְעָה יָמִים עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם נַמִּי דַּיְנָהּ כְּחוֹלָה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ חוֹלָה. אַךְ אִם מַרְגֶּשֶׁת בְּעַצְמָהּ שֶׁהִיא בְּרִיאָה לְגַמְרֵי וְהַתַּעֲנִית לֹא יַזִּיק לָהּ, יֵשׁ לָהּ לְהַשְׁלִים. וְאֵלּוּ שֶׁצְּרִיכִין לֶאֱכֹל בְּתִשְׁעָה בְּאָב, לֹא יִתְעַנְּגוּ בְּמַאֲכָלִים, אֶלָּא בִּכְדֵי צָרְכָּן בְּרִיאוּת הַגּוּף.

רְחִיצָה, אֲסוּרָה בֵּין בְּחַמִּין בֵּין בְּצוֹנֵן. וַאֲפִלּוּ לְהוֹשִׁיט אֶצְבָּעוֹ לְתוֹךְ מַיִם, אָסוּר. וְאֵינָהּ אֲסוּרָה רַק רְחִיצָה שֶׁל תַּעֲנוּג. אֲבָל שֶׁלֹּא לְתַעֲנוּג, מֻתָּר. וְלָכֵן רוֹחֵץ יָדָיו בְּשַׁחֲרִית, וְיִזָּהֵר שֶׁלֹּא יֵרַחֵץ רַק אֶצְבְּעוֹתָיו, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הָרְחִיצָה בְּשַׁחֲרִית, מִפְּנֵי שֶׁרוּבַּ רָעָה שׂוֹרָה עַל הָאֶצְבָּעוֹת. וּלְאַחַר שֶׁנִּגְּבָן קְצָת וַעֲדַיִן לַחוֹת קְצָת, מַעֲבִירָן עַל עֵינָיו. וְאִם עֵינָיו מְלֻכְלָכוֹת וְדַרְכּוֹ לְרָחְצָן בַּמַּיִם, רוֹחֲצָן גַּם עַתָּה כְּדַרְכּוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. וְכֵן אִם הָיוּ יָדָיו מְלֻכְלָכוֹת בְּטִיט וְכַדּוֹמֶה, מֻתָּר לִרְחוֹץ בְּמָקוֹם הַמְלֻכְלָךְ. וְכֵן כְּשֶׁעוֹשֶׂה צָרְכָיו, מֻתָּר לִרְחוֹץ יָדָיו קְצָת כְּדַרְכּוֹ תָּמִיד. וְכֵן לִתְפִלַּת מִנְחָה, יִרְחַץ אֶצְבְּעוֹתָיו (תקנד תריג תריד).

נָשִׁים הַמְבַשְּׁלוֹת וּצְרִיכוֹת לְהָדִיחַ הַמַּאֲכָלִים, מֻתָּרוֹת. דְּהָא אֵינָן מִתְכַּוְּונוֹת לִרְחִיצָה. הַהוֹלֵךְ לְצָרְכֵי מִצְוָה וְאֵין לְפָנָיו דֶּרֶךְ אַחֶרֶת, רַק לַעֲבֹר בַּמַּיִם, עוֹבֵר בַּמַּיִם, בֵּין בַּהֲלִיכָתוֹ בֵּין בַּחֲזִירָתוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. אֲבָל אִם הוֹלֵךְ בִּשְׁבִיל מָמוֹנוֹ, בַּהֲלִיכָתוֹ מֻתָּר, וּבַחֲזִירָתוֹ אָסוּר. הַבָּא מִן הַדֶּרֶךְ וְרַגְלָיו כֵּהוֹת, מֻתָּר לְרָחֲצָן בַּמַּיִם (תקנד תריג).

אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ אֲסוּרָה כִּי אִם רְחִיצָה שֶׁל תַּעֲנוּג, מִכָּל מָקוֹם אִשָּׁה שֶׁחָלָה טְבִילָתָהּ בְּלֵיל תִּשְׁעָה בְּאָב, לֹא תִּטְבֹּל, כֵּיוָן דַּאֲסוּרִין בְּתַשְׁמִישׁ (וּלְעִנְיָן לְבִישַׁת הַלְּבוּן, עַיֵּן לְקַמָּן סִימָן קנט) (תקנד).

סִיכָה גַּם כֵּן אֵינָהּ אֲסוּרָה אֶלָּא שֶׁל תַּעֲנוּג, אֲבָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֲטָטִין אוֹ לְצָרְכָהּ שְׂאָר רְפוּאָה, מֻתָּר לָסוּךְ (תקנד תריד).

נְעִילַת הַסַּנְדָּל, אֵינָהּ אֲסוּרָה אֶלָּא שֶׁל עוֹר. אֲבָל שֶׁל בֶּגֶד וְכַדּוֹמֶה, אִם אֵינוֹ מְחֻפֶּה בַּשּׁוּלַיִם בָּעוֹר מֻתָּר. הַהוֹלְכִים בֵּין הָאֵינָם יְהוּדִים, נוֹהֲגִים לִלְבּוֹשׁ מִנְעָלִים. וּמִכָּל מָקוֹם בַּעַל נֶפֶשׁ יַחְמִיר עַל עַצְמוֹ. וְהַיּוֹשְׁבִים בַּחֲנָיוֹת, וַדַּאי אֲסוּרִים. הַמְהַלֵּךְ בְּדֶרֶךְ רְחוֹקָה בְּרַגְלָיו, כֵּיוָן שֶׁהוּא טָרֵחַ גָּדוֹל, לֹא אָסְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וּמֻתָּר בִּנְעִילַת הַסַּנְדָּל. אַךְ כְּשֶׁמַּגִּיעַ לָעִיר, חוֹלֵץ. וְאִם יוֹשֵׁב בַּעֲגָלָה, אָסוּר בִּנְעִילַת הַסַּנְדָּל.

תַּשְׁמִישׁ הַמִּטָּה אָסוּר. וְיֵשׁ לְהַחְמִיר אֲפִלּוּ בִּנְגִיעָה בְּאִשְׁתּוֹ.

אָסוּר לִשְׁאוֹל בִּשְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בְּתִשְׁעָה בְּאָב. וַאֲפִלּוּ לוֹמַר: צַפְרָא טָבָא וְכַיּוֹצֵא בּוֹ אָסוּר. וְאִם עַם הָאָרֶץ אוֹ אֵינוֹ יְהוּדִי שׁוֹאֲלִין בִּשְׁלוֹמוֹ, מֵשִׁיב בְּשָׁפָה רָפָה שֶׁלֹּא יַקְפִּידוּ עָלָיו. וְכֵן אָסוּר לִשְׁלוֹחַ דּוֹרוֹן לַחֲבֵרוֹ, שֶׁזֶּהוּ בִּכְלַל שְׂאֵילַת שָׁלוֹם (תקנד).

לֹא יְטַיֵּל בַּשּׁוּק, שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי שְׂחוֹק וְשִׂמְחָה. עִשּׁוּן טַבַּק, יֵשׁ אוֹסְרִין, וְיֵשׁ מַתִּירִין לְאַחַר הַצָּהֳרַיִם בְּצִנְעָא בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ (תקנד ובח"א ובשע"ת תקנ"ט).

בְּעִנְיַן מְלָאכָה, אָנוּ נוֹהֲגִים שֶׁכָּל מְלָאכָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁהוּי קְצָת, אֲפִלּוּ אֵינָהּ מַעֲשֶׂה אָמָּן אֶלָּא מַעֲשֶׂה הֶדְיוֹט, אֲסוּרִין בַּלַּיְלָה וּבַיּוֹם עַד הַצָּהֳרַיִם. אֲבָל דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ שְׁהוּי, כְּגוֹן הַדְלָקַת נֵרוֹת וּקְשִׁירָה וְכַיּוֹצֵא בּוֹ, מֻתָּר. וּלְאַחַר הַצָּהֳרַיִם עוֹשִׂים כָּל הַמְּלָאכוֹת. וְכֵן מַשָּׂא וּמַתָּן נוֹהֲגִים לֶאֱסוֹר קֹדֶם הַצָּהֳרַיִם, וּלְאַחַר הַצָּהֳרַיִם מַתִּירִים. אֲבָל מִי שֶׁהוּא יָרֵא שָׁמַיִם, יֵשׁ לוֹ לְהַחְמִיר כָּל הַיּוֹם, בֵּין בִּמְלָאכָה, בֵּין בְּמַשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁלֹּא יַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִן הָאֲבֵלוּת. וְעַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי, מֻתָּר לַעֲשׂוֹת כָּל מְלָאכָה. דָּבָר הָאָבֵד, מֻתָּר לַעֲשׂוֹת גַּם בְּעַצְמוֹ. לַחֲלֹב הַפָּרוֹת, טוֹב לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי. וְאִם אִי אֶפְשָׁר, מֻתָּר בְּעַצְמוֹ (תקנד).

נוֹהֲגִין שֶׁאֵין יוֹשְׁבִין עַל סַפְסָל לֹא בַּלַּיְלָה וְלֹא בַּיּוֹם עַד לְאַחַר הַצָּהֳרַיִם, כִּי אִם עַל הָאָרֶץ, וּלְאַחַר הַצָּהֳרַיִם מֻתָּרִין. אֲבָל שְׂאָר דְּבָרִים הָאֲסוּרִים, אֲסוּרִים עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים (תקנד תקנט).

נוֹהֲגִין שֶׁלֹּא לְהָכִין צָרְכֵי סְעוּדָה עַד אַחַר הַצָּהֳרַיִם אֲבָל לְצֹרֶךְ מִצְוָה, מֻתָּר.

אִם יֵשׁ תִּינוֹק לָמוּל, מָלִין אוֹתוֹ אַחַר שֶׁגָּמְרוּ אֶת הַקִּינוֹת. וַאֲבִי הַבֵּן וְאִמּוֹ וְהַסַּנְדָּק וְהַמּוֹהֵל, מֻתָּרִין לִלְבּוֹשׁ בִּגְדֵי שַׁבָּת לִכְבוֹד הַמִּילָה, וְאַחַר כָּךְ פּוֹשְׁטִין אוֹתָן. וּמַדְלִיקִין נֵרוֹת לִכְבוֹד הַמִּילָה. וְהַכּוֹס נוֹתְנִין לְתִינוֹק לִשְׁתּוֹת.

בְּמִנְחָה מַנִּיחִין טַלִּית וּתְפִלִּין בִּבְרָכוֹת, וְאוֹמְרִים שִׁיר שֶׁל יוֹם וּשְׂאָר הַדְּבָרִים שֶׁחִסְּרוּ בְּשַׁחֲרִית, וְאוֹמְרִים אַשְׁרֵי וַחֲצִי קַדִּישׁ, וְקוֹרִין בַּתּוֹרָה, וּמַפְטִירִין כְּמוֹ בְּשָׂאָר תַּעֲנִית צִבּוּר, וּמַכְנִיסִין אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה, וְאוֹמֵר שְׁלֹשָׁה הַצִּבּוּר חֲצִי קַדִּישׁ, וּמִתְפַּלְּלִין שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, וְאוֹמְרִים נַחֵם בְּבִרְכַּת וְלִירוּשָׁלַיִם, וְאִם שָׁכְחוּ שָׁם, אוֹמְרוֹ אַחַר עֲנֵנוּ. וְלֹא יְסַיֵּם בָּרוּךְ מְנַחֵם וְכוּ', אֶלָּא כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ וְכוּ'. וְאִם גַּם שָׁם לֹא נִזְכַּר עַד לְאַחַר שֶׁאָמַר בָּרוּךְ אַתָּה ה', גּוֹמֵר הַבְּרָכָה שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה וּמִתְפַּלֵּל כַּסֵּדֶר, וְאֵינוֹ צָרִיךְ לַחֲזוֹר (עַיֵּן פרי מגדים). שְׁלִיחַ הַצִּבּוּר, בַּחֲזָרַת הַתְּפִלָּה אוֹמֵר בִּרְכַּת כֹּהֲנִים, וְאַחַר הַתְּפִלָּה קַדִּישׁ שָׁלֵם תִּתְקַבֵּל, וְחוֹלְצִין הַתְּפִלִּין, וּמִתְפַּלְּלִין מַעֲרִיב (תקנד תקנה תקנו תקנט). וְאִם הַלְּבָנָה זוֹרַחַת, מְקַדְּשִׁין אוֹתָהּ. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן צ"ז סָעִיף י"א, שֶׁצְּרִיכִים לִטְעֹם תְּחִלָּה (תכו).

תַּנְיָא, בְּוֹ' בְּאָב נִכְנְסוּ הַגּוֹיִם לַהֵיכָל, וְאָכְלוּ וְשָׁתוּ וְקִלְקְלוּ בּוֹ שְׁבִיעִי וּשְׁמִינִי, וּתְשִׁיעִי לְעֵת עֶרֶב הִצִּיתוּ בּוֹ אֶת הָאֵשׁ, וְהָיְתָה דּוֹלֶקֶת וְהוֹלֶכֶת כָּל יוֹם הָעֲשִׂירִי עַד שְׁקִיעַת הַחַמָּה. וְהָא דְּלֹא קָבְעוּ אֶת הַתַּעֲנִית לְיוֹם הָעֲשִׂירִי, אַף שֶׁרֻבּוֹ שֶׁל הֵיכָל נִשְׂרַף בּוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהַתְּחָלַת הַפֶּרְעָנִיּוֹת חָמִיר טָפֵי. וְאִיתָא בִּירוּשַׁלְמִי, ר' אָבִין הִתְעַנָּה תְּשִׁעִי וַעֲשִׂירִי. ר' לֵוִי הִתְעַנָּה תְּשִׁעִי וְלֵיל עֲשִׂירִי, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ כֹּחַ לְהִתְעַנּוֹת כָּל הַיּוֹם הָעֲשִׂירִי, הִתְעַנָּה רַק הַלַּיְלָה. וְאָנוּ תָּשׁ כֹּחֵנוּ, וְאֵין מִתְעַנִּין רַק תְּשִׁעִי לְבַד, אַךְ מַחְמִירִין שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל בָּשָׂר וְשֶׁלֹּא לִשְׁתּוֹת יַיִן בְּלֵיל י' וְלֹא בְּיוֹם י' עַד חֲצוֹת הַיּוֹם, כִּי אִם בִּסְעוּדַת מִצְוָה. וְכֵן אֵין לְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ. גַּם אֵין לְרַחְוֹץ וְלֹא לְהִסְתַּפֵּר וּלְכַבֵּס עַד חֲצוֹת יוֹם י'. וּמִי שֶׁמַּחְמִיר עַל עַצְמוֹ בְּכָל הַדְּבָרִים הַנִּזְכָּרִים כָּל יוֹם י', הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח. אִם הַיּוֹם הָעֲשִׂירִי חָל בְּעֶרֶב שַׁבָּת, מֻתָּר לִרְחוֹץ וּלְהִסְתַּפֵּר וּלְכַבֵּס מֵיָד בְּשַׁחֲרִית, מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת.

יוֹלֶדֶת אַף שֶׁמִּתְעַנָּה לְאַחַר שִׁבְעָה, מֻתֶּרֶת בְּלֵיל עֲשִׂירִי בְּפָשָׁר וָיַיִן.

נָכוֹן שֶׁלֹּא לְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ בְּלֵיל עֲשִׂירִי, אִם לֹא כְּשֶׁהוּא לֵיל טְבִילָה אוֹ כְּשֶׁהוּא יוֹצֵא לַדֶּרֶךְ אוֹ בָּא מִן הַדֶּרֶךְ (שע"ת סִימָן תקנח סָעִיף קטן ב).